

یادداشت: محمد رضا پوراברהیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس

هنوز در آغاز راه جهش تولید هستیم

رهبر معظم انقلاب اسلامی، امسال را به عنوان سال جهش تولید نام‌گذاری کرده بودند که گرچه در سنت نام‌گذاری سال‌ها، این عنوان به سال ۹۹ اطلاق شده اما امری است که به یک سال و دو سال مربوط نیست و همیشه باید به‌عنوان یک اصل اساسی موردتوجه مردم و مسؤولان باشد. با توجه به ضرورت های کنونی پیش‌نیازهای جهش تولید شامل تأمین مالی، تقویت سرمایه‌گذاری، توسعه تجارت خارجی، بهبود محیط کسب‌وکار، انضباط مالی و مولدسازی دارایی‌های دولت، تعامل دولت و بخش خصوصی، حمایت قوای سه‌گانه از سرمایه‌گذاری و تولید است. علاوه بر محورهای بنیادی مطرح‌شده، آثار اقتصادی ویروس کرونا نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دراین‌ارتباط می‌توان از اختلال در سمت عرضه اقتصاد (شوگ اولیه عرضه)، اختلال در زنجیره تأمین (شوگ ثانویه عرضه) و اختلال در سمت تقاضای اقتصاد به‌عنوان مهم‌ترین آثار نام برد.

راهکارهای تحقق جهش تولید

برای بهبود وضعیت فعلی از موارد زیر می‌توان به‌عنوان مهم‌ترین راهکارها برای تحقق جهش تولید نام برد:

الف- بهبود فضای کسب‌وکار

در راستای بهبود فضای کسب لازم است از طریق حذف موانع یا اصلاح قوانین مختل‌کننده تولید ازجمله قوانین مربوط به اخذ مجوزهای شروع کسب‌وکار، ثبت مالکیت، قانون تجارت، قوانین مربوط به بازارهای مالی و امنیت سرمایه‌گذاری، قوانین مربوط به ورشکستگی و پرداخت دیون، قوانین مربوط به الزام آور بودن قرارداده‌ها و تجارت بین‌المللی مسیر جهش تولید هموار شود.

ب- ثبات اقتصاد کلان

ثبات و پیش‌بینی‌پذیر بودن اقتصاد کلان شرط اولیه سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی باهدف جهش در تولید است. لازمه وجود ثبات در اقتصاد کلان کاهش و ثبات نرخ تورم در یک محدوده معقول و منطقی برای تولید، ثبات نرخ ارز و ثبات در دخل‌وخرج دولت است.

ج- کاهش نرخ تورم

تورم یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصاد کلان است که توسط احاد جامعه به‌طور مستقیم حس می‌شود و ارتباط مستقیمی با فضای فعالیت و کسب‌وکار فعالان اقتصادی دارد. در پنج دهه گذشته اقتصاد ایران نرخ تورم علاوه بر بالا بودن، نوسانات زیادی داشته است. این مساله نقش مهمی در پیش‌بینی‌ناپذیری اقتصاد کشور و سردرگمی عاملان و فعالان اقتصادی داشته و یکی از عوامل اصلی خروج سرمایه از بخش واقعی اقتصاد و حرکت به سمت سفته‌بازی و فعالیت‌های غیر مولد بوده ، ازاین‌رو لازم است در سال جهش تولید، سیاست‌گذار پولی و مالی باهدف ایجاد فضای مناسب برای کسب‌وکارهای کشور تا جای ممکن سیاست‌های تورم‌زا را دستور کار خود خارج کنند.

د- ثبات نرخ ارز و مدیریت بهینه منابع ارزی

آمار و اطلاعات بیانگر این واقعیت است که در پنج دهه گذشته در اقتصاد ایران بازار ارز نوسانات زیادی را تجربه کرده است. بانک مرکزی نیز باهدف کنترل تورم همواره به‌دنبال کاهش نرخ ارز از طریق عرضه ارز به بازار بوده است. این درحالی است که افزایش پاکاهش نرخ ارز هرکدام پیامدهای منفی خاص خود را دارد. در بازار ارز شاید مهم‌تر از کاهش نرخ ارز، ثبات آن به معنی کاهش نوسانات و هماهنگی با سایر فعالیت‌های اقتصادی مهم است.

ج- ثبات درآمدهای دولت و اصلاح ساختار بودجه

در اقتصاد ایران با توجه به نقش زیاد دولت در اقتصاد، ثبات درآمدهای دولت کمک زیادی در ثبات اقتصاد کلان و بهبود فضای کسب‌وکار می‌کند. واقعیات بودجه دولت بیانگر این است که در پنج دهه گذشته درآمدهای نفتی نقش اصلی را در تأمین منابع بودجه عمومی دولت داشته است، ازاین‌رو نوسانات درآمدهای نفتی چه به‌خاطر نوسانات قیمت نفت و چه به‌خاطر تحریم‌های نفتی که هر دو عامل خارج از کنترل دولت بوده نوسانات زیادی را در درآمدهای دولت و به‌تبع آن در سایر بخش‌های اقتصادی ایجاد کرده است.

و- اصلاح نظام مالیاتی کشور

با نگاهی به سطح درآمد سرانه کشور و مقایسه بین‌المللی، مشاهده می‌کنیم نظام مالیاتی در ایران میزان کمی درآمد نصیب کشور می‌کند. ترکیب ابزارهایی که این درآمد را محقق می‌کنند نیز نشان‌دهنده نوعی عدم بهینگی و فشار بیش ازاندازه روی فعالان اقتصادی است. لذا باید با تغییر در ترکیب درآمدهای مالیاتی یا معرفی پایه‌های مالیاتی جدید اقدامات جدی در جهت اصلاح نظام مالیاتی به‌گونه‌ای که کمترین اختلال را در فضای تولید و کسب‌وکار کشور ایجاد کند، صورت پذیرد.

ز- حمایت از لایه‌های پایینی صنعت و خدمات

هر کالای صنعتی از بخش‌های مختلفی تشکیل شده که بخشی از آن در داخل کشور تولید و اغلب بخشی نیز از خارج وارد می‌شود. این‌که حمایت‌های بالادستی سبب تأمین کالا از داخل شود، اتفاق مبارکی است اما این رفتار حمایتی باید به‌تمام لایه‌های پایین‌تر صنعتی و خدماتی نیز تعمیم یابد و بخش دولتی و خصوصی در قبال لایه‌های پایین‌تر تولید نیز احساس تکلیف کنند.

هـ- باز توزیع حمایت‌ها و یارانه‌های تخصیصی به تولید

در برخی موضوعات نیازمند تغییر پارادایم هستیم، نمونه آن صادرات و ارزآوری ناشی از آن است. صادرات یک ارزش مطلق نیست و ارزش صادرات به میزان ایجاد ارزش افزوده کالا در داخل کشور است. با اصلاح قوانین مالیاتی و ایجاد تخفیف‌های یلکانی خوراک، صادراتکنندگان را باید به عرضه داخلی مواد خام صادراتی و توسعه زنجیره ارزش در داخل ترغیب کنیم.

کعبه؛ تنهای تنهای تنها

سال ۹۹ احتمالاً برای اولین بار در تاریخ حج تعطیل شد و غیر از یک عده بسیار معدود هیچ‌کس به عربستان سفر نکرد. انتشار عکس‌هایی از مسجدالحرام و کعبه بدون حضور جمعیت یکی از اتفاقات مهم در فضای مجازی بود و واکنش‌های بسیاری را دربرداشت. هنوز از برگزاری حج در سال ۱۴۰۰ خبر قطعی منتشر نشده است.

۵۰ درصد مردم ایران زیر خط فقر

سال ۹۹ یکی از سال‌های پر نوسان نرخ ارز بود به طوری که قیمت ارز از حدود ۱۶ هزار تومان به یک باره با جهش ۱۰۰ درصدی به ۳۲ هزار تومان نیز رسید. گرچه مسؤولان بانک مرکزی همواره اعلام می‌کردند نرخ واقعی ارز ۳۲ هزار تومان نیست و کاهش پیدا خواهد کرد اما این کاهش حدود ۳ تا ۳ هزار تومان بود و دوباره به همان میزان قبل یا حتی بیشتر افزایش پیدا می‌کرد. کارشناسان اقتصادی بارها اعلام کردند اقتصاد ایران توان این قیمت ارز را ندارد و اگر واقعاً قیمت ارز به ۳۲ هزار تومان برسد اقتصاد ایران ورشکست می‌شود. اخیراً نیز برخی مسؤولان دولتی اعلام کردند قیمت ارز را عمد ابالاتا نگه داشتیم تا بتوانیم کشور را در دوران تحریم کنترل کنیم.

جهش قیمت ارز تا ۳۲ هزار تومان

سال ۹۹ یکی از کالاهایی که به گفته مسؤولان وزارت صمت چسبندگی بالایی به نرخ ارز دارد خودرو است. برخی کارشناسان این حوزه خودرو معتقدند تولید خودرو تمام داخلی نیز حدود ۳ تا ۳ هزار دلار ارزبری دارد بنابراین اگر نرخ ارز دست‌خوش تغییر قرارگیرد قیمت خودرو نیز تغییر پیدا می‌کند اما مساله اینجاست که چرا قیمت خودرو با افزایش نرخ ارز بالا می‌رود اما با کاهش نرخ ارز پایین نمی‌آید. به هرحال قیمت خودرو در سال ۹۹ روند شدیدی صعودی به خود گرفت تا جایی که به عنوان مثال قیمت پراید از ۱۲ میلیون تومان نیز عبور کرد و به همین نسبت قیمت دیگر خودروها نیز افزایش پیدا کرد.

گوشت، کالای لوکس سفره‌ها

در سال ۹۹ به دلایلی از جمله کمبود نهاده‌های تولید، قیمت گوشت افزایش بی‌سابقه‌ای را به خود دید طوری که به گفته برخی مسؤولان مراکز حمایتی اگر همدلی مردم نبود شاید بسیاری از مردم دیگر رنگ گوشت را در سفره‌های خود نمی‌دیدند. در سال ۹۹ قیمت گوشت گوسفند بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار تومان نیز رسید که این مساله موجب شد تا تنها زمانی مردم بتوانند گوشت تهیه‌کنند که یارانه برایشان واریز می‌شد.

قیمت‌های نجومی میوه

رهبر معظم انقلاب در حاشیه مراسم روز درختکاری از گرانی میوه گلایه کرده و فرمودند مسؤولان باید در این زمینه تدبیر کنند. سال ۹۹ سال عجیبی در قیمت انواع میوه بود. میوه‌های تابستانی و نوبرانه که به قیمت ۱۲۰ تا ۱۵۰ هزار تومان رسید و انتظار این بود که هرچه به فصل پاییز نزدیک شویم این شرایط بهتر شود اما با ورود میوه انار به بازار و قیمت‌های ۲۰ تا ۳۰ هزار تومان در هر کیلو مشخص شد انتظار برای کاهش قیمت میوه بهبوده است. جالب‌تر آن‌که یکی از مسؤولان اتحادیه میوه و تره‌بار این اعلام کرد اگر مردم انار هم نخوردند مشکلی پیش نمی‌آید. اما ظاهراً قیمت‌های نجومی فقط مربوط به میوه نبود. آبان ماه قیمت گوجه و پیاز یکباره افزایش یافت تا جایی که خرید گوجه و پیاز کاهش پیدا کرد و بعد از آن نوبت به خیار ۲۰ هزار تومانی و موز ۶۰ هزار تومانی رسید.
بین روزها قیمت موز کمی کاهش پیدا کرده و به ۴۵ تا ۵۰ هزار تومان رسیده ولی در عوض قیمت نارنگی جنوب به ۵۵ هزار تومان و پرتقال جنوب به ۴۰ هزار تومان رسیده است. قیمت بالای میوه حتی صدای مسؤولان اتحادیه میوه‌فروشان را نیز درآورده به طوری‌که گفته‌اند تاکنون چنین قیمت‌هایی را ندیده بودند.

رشد ۵۰۰ درصدی مسکن

مسکن بخش مهمی از سبد هزینه خانوار کاریگری را شامل می‌شود و امسال به دلیل رشد شدید قیمت مسکن موجب شد برای نخستین بار در تاریخ جمهوری اسلامی موضوع وام‌ها بها مطرح شود. قیمت مسکن تا حدی بالا رفته بود که خرید خانه برای قشر کارگر تبدیل به یک رویا شد و مستأجران نیز دیگر امیدی به خانه‌دار شدن نداشتند. مسؤولان اتحادیه املاک معتقدند قیمت تمام‌شده مسکن نسبت به آن چیزی‌که به فروش می‌رسد ۵۰۰ درصد کمتر است و این وسط دلالت و ملاکان هستند که سود می‌برند. در حال حاضر امید به خانه‌دار شدن کارگران از ۷۰ سال به ۱۲۰ سال رسیده ، هرچند دولت طرحی به‌نام مسکن ملی در دستور کار قرار داده است تا مستأجران را صاحب‌خانه کند اما قیمت بالای ساخت این واحدهای مسکونی نیز موجب شده تا کمترین استقبال از این واحدها به عمل آید تا جایی که مسؤولان وزارت مسکن نیز اعلام کرده‌اند این واحدهای مسکونی متعلق به افشار متوسط به بالای جامعه است. همیشه در دولت‌ها طرح‌هایی برای خانه‌دار شدن مردم مطرح می‌شود.

یارانه کروناپی ۱۰۰ هزار تومانی

یکی از اتفاقات خوبی که در سال ۹۹ رخ داد و آن‌هم از تدابیر مجلس یازدهم بود، پرداخت یارانه کروناپی است که گفته شد به ازای هر نفر ۱۰۰ هزار تومان و خانواده‌های تحت پوشش نهاده‌های حمایتی نیز ۱۲۰ هزار تومان تعیین شد. پرداخت این یارانه گرچه تنها چهار ماه در نظر گرفته‌شده اما با توجه به نرخ تورم واقعی موجود توانست کمکی به خانواده‌هایی‌شود که این روزها با مشکلات معیشتی روبه‌رو هستند. همچنین در ابتدای سال، وام کروناپی پرداخت شد که محل بازپرداخت آن یارانه نقدی بود.

نفت مفت

یکی از اتفاقات عجیبی که در سال ۹۹ شاهدش بودیم افت شدید قیمت نفت در بازارهای جهانی بود که این مساله روی اقتصاد ایران نیز تأثیرگذار بود. هرچند صادرات نفت ایران در سال ۹۹ به دلیل تحریم‌های آمریکا به پایین‌ترین میزان خود بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران رسید اما فروش نفت با قیمت‌های منفی در اردیبهشت ماه امسال به فروش می‌رسید. براین اساس قیمت نفت آمریکا در بازار جهانی که حدود یک هفته صفر شد و پس از آن برای نخستین بار در تاریخ به منفی ۳ تا ۳ دلار در هر بشکه رسید این موضوع قیمت سبد نفت اوپک و ایران را نیز تحت الشعاع قرار داد.

تلخ و شیرین‌های ۹۹

هر ساله حوادث تلخ و شیرین در کشور خبرساز می‌شود و گاهی این حوادث جان تعدادی زیادی از هموطنان را می‌گیرد. همیشه در پایان سال به رسم هر ساله حوادث مهم را مرور کرده و امیدواریم سال آینده سالی کم حادثه باشد اما گاهی بی‌احتیاطی و غفلت و حوادث طبیعی اتفاقاتی را رقم می‌زند که از آن گریزی نیست.

در نخستین ماه سال، ماجرای فرار ۸۰ زندانی از زندان سقز خبرساز شد. در این ماجرا یک زندانی محکوم به اعدام که کلک‌سپونی از جرایم را در پرونده‌اش داشت، نقشه این فرار را طراحی کرد و با کمک بقیه زندانیان در اصلی زندان را شکستند و فرار کردند. مدتی طول کشید تا همه دوباره دستگیر شدند. مسؤولان و زندانیان‌ها که در این ماجرا قصور کرده‌بودند، محاکمه شدند. همچنین حکم اعدام طراح نقشه قرار بعد از دستگیری، اجرا شد.

فروردین

اردیبهشت

شب‌زنده‌داری زیر آسمان

ماه رمضان ۱۳۹۹ برای کسانی که در مراسم احیا شرکت می‌کردند یک ماه رمضان متفاوت بود. بسیاری از مراسم‌های بزرگ و قدیمی در فضای باز شکل گرفتند و حداقل جمعیت در مساجد و زیر سقف حضور پیدا کردند. البته به احتمال زیاد در ماه رمضان ۱۴۰۰ هم که همین چند روز دیگر همین اتفاق تکرار شود.

نسوز جنگل

نسوزید جنگل‌ها، نسوزید درختان با ارزش بلوط، زاگرس زنده بمان- چقدر دلمان می‌خواست جنگل‌های زاگرس وقتی امسال داشتند بارها و بارها می‌سوختند و به نیستی نزدیک‌تر می‌شدند این جملات را بشنوند. چشم و دل زاگرس اما از این آتش سوزی‌ها پر است و عادت کرده شاهد بی‌تدبیری مسؤولان در سرد کردن داغ دلش باشد. درخت سوخت، جنگل سوخت، کوه غریان شد؛ چه سود که ۴۰ مظنون دستگیر شدند.

زنده باشید

چقدر آن فیلم کوتاه به دلمان نشست که سوغات محیط پازان از پارک ملی توران برای ایران بود. روی زمین کویری توران، بین بوته‌های خاکی رنگ خاردار، اردیبهشت امسال چهار یوزپلنگ آسیایی دیده شد که پدر و مادر با دو توله بودند و تداوم زندگی در این نقطه را نوید می‌دادند. این خانواده تنها جمعیت مولد یوزپلنگ در ایران و قاره آسیاست که خدا حفظ‌شان کند. ایران! مبارک باشد.

روح... روح

یکی از مهم‌ترین پرونده‌های قضایی، دادگاه رسیدگی به اتهامات روح... زم بود. زم سرشبه‌که سایت و کانال تلگرامی آمدنیوز و چند مجموعه خبری بود. خرداد ۹۵ روح... زم به همراه بابک اجلالی و مجید نیکنام رسانه‌ای را با نام آمدنیوز تاسیس کرد. دی ۹۶ در جریان اعتراضات و اغتشاشات صورت‌گرفته در ایران، آمدنیوز نقش فعالی در انتشار اخبار و ترغیب و تهییج معترضان و آشوب‌گران داشت و حتی به طور رسمی آموزش ساخت و استفاده از بمب‌های آتش‌زا و دیگر ادوات ممنوع را در کانالش منتشر می‌کرد. ۲۲ مهر ۹۸ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در بیانیه‌ای از دستگیری روح... زم در یک عملیات اطلاعاتی هوشمندانه توسط سازمان اطلاعات سپاه خبر داد. ۲۱ بهمن ۹۸ اولین دادگاه رسیدگی به پرونده اتهامی روح... زم، مدیر کانال آمدنیوز در شعبه ۱۵ دادگاه انقلاب به ریاست قاضی صلواتی و با صدور کیفرخواستی در ۱۷ بند اتهامی برگزار شد. عناوین اتهامی زم عبارت بودند از تحریک مؤثر نیروهای مسلح، افساد فی‌الارض، تشکیل و اداره کانال آمدنیوز و صدای مردم، جاسوسی به نفع بیگانه، مشارکت در اغوا و تحریک مردم به جنگ و کشتار، جمع‌آوری اطلاعات طبقه‌بندی شده، نشر اکاذیب، توهین به مقدسات و مقامات، تحصیل مال نامشروع. ۲۰ خرداد ۹۹ ششمین و آخرین جلسه دادگاه زم برگزار شد و دادگاه پس از پایان رسیدگی، برای زم، حکم اعدام صادر کرد و این حکم پس از سیر مراحل قانونی در ۲۲ آذر اجرا شد.

اکبر طبری

اکبر طبری از مقامات بلند پایه قوه‌قضاییه در دوران ریاست آیات هاشمی شاهرودی و آملی لاریجانی با احراز مناصبی چون مدیرکل امور مالی دستگاه قضایی و معاونت اجرایی دفتر رئیس قوه‌قضاییه بود. وی علاوه بر این از اعضای هیات‌رئیسه فدراسیون کنگ فو و هنرهای رزمی بود و سابقه‌ای هم از او در صنعت خودرو سازی و شرکت ایران خودرو به چشم می‌خورد. در اولین روزهای ریاست حجت‌الاسلام سید ابراهیم رئیسی بر قوه‌قضاییه، اعلام شد اکبر طبری از مسؤولیت معاونت اجرایی حوزه ریاست قوه‌قضاییه برکنار شده‌است و ۲۳ تیر ۹۸ اعلام شد اکبر طبری بازداشت شده‌است. به دنبال آن غلامحسین اسماعیلی، سخنگوی دستگاه قضا در تاریخ ۲۵ تیر خبر بازداشت طبری را تأیید کرد. محمدجعفر منتظری، دادستان کل کشور در ۱۷ مرداد ۹۸ درباره بازداشت اکبر طبری، معاون اجرایی حوزه ریاست قوه‌قضاییه در دوره صادق لاریجانی، گفت:

پیدا شدن جسد سها رضانژاد در مردادماه خیرساز شد. سها تیر ماه همراه یک تور طبیعت‌گردی به ارتفاعات کردکوی استان گلستان سفر کرد اما به طور مرموزی ناپدید شد. بعد از یک ماه و در مرداد ماه جسد اودر مناطق صعب العبور اطراف منطقه بین چکل سر و یارعلی جهان‌نما کشف شد. بررسی‌ها نشان داد، او بر اثر سقوط جان باخته و قربانی جنایت نشده‌است.

غروب یک روز تابستانی و انفجار و آتش سوزی در شمال تهران خبرساز شد. این حادثه در مرکز جراحی محدود سینا مهر شمیران تهران رخ داد که در آن ۱۵ زن و ۴ مرد که برخی از آنها از بیماران، برخی پزشک، دستیار و پرستار بودند، جان خود را از دست دادند. یکی از تلخ‌ترین صحنه‌های این حادثه پیدا شدن جسد شش نفر از کادر درمان در اتاقکی کوچک بود که برای نجات به داخل آن پناه برده‌بودند.

تیر

مرداد

خرداد

فروردین